

tisztességes lemezeket is készít. Az albumokról kerekített röpké zenei és szövegméltatók személyes ízt adnak a soroknak, ami talán nagyobb arányban is javára vált volna a kötetnek. Ezekből a hangulatfestésekből, és a kinek-kinek hozzájuk kapcsolódó zenei emléknymokról teljes életmagyságban tűnik elő egy ellentmondásosságában, esetlegességében is jellegzetesen mai (anti)legenda – Bob Dylan, a bölcs meggondolatlan-ságok ceremóniamestere: "Az emberek úgy beszélnek, tesznek-vesznek, élnek, mint-ha sose kéne meghalni. És mi az, amit itthagynak? Semmi. Semmi, csak egy álarc."

(Az idézetek Barna Imre: Bob Dylan című könyvéből valók.)

J. KIRÁLY ISTVÁN

Konferencia a magyartanításról

A budai képző Magyar Nyelvi és Irodalmi Tanszéke tíz éve programszerűen folyó oktató és kutató munkájának újabb összegzésére készülve, 1991. október 2-án országos konferenciát rendezett, hogy közvetlenül szembesüljön a testvérintézményekben, a pedagógia és oktatáskutató intézetekben, illetve az általános iskolákban tevékenykedő pedagógusok, kutatók és tankönyvszerzők módszertani felfogásával. Időszerűvé tette a találkozózt a közoktatás átalakulási folyamata is. Az evvel járó sokféle próbálkozás ugyanis nem nélkülözheti a szakmai megmérettetést, mert az átmeneti évek korosztályai sem válhatnak kísérletek alanyaivá – nekik is alapos képzést kell kapniuk.

A tanszék már május végén visszaigazolta minden jelentkező előadását, hogy eleendő idő jusson a felkészülésre. A plenáris ülés mellé még öt szekciót kellett szervezni, olyan szép számban vállalkoztak főiskolai okatók, kutatók, tankönyvszerzők arra, hogy ismertessék munkájukat, kifejtsék nézeteiket. A konferencián lehetőség nyílt arra is, hogy az olyan új szerveződést, mint a világszerte már eredményesen működő IRA (Nemzetközi Olvasási Szövetség) alakulóban lévő magyar tagozatát Kádárné dr. Fülöp Judit bemutassa. Hasonlóképpen szót kapott Kállai Eszter, az újjalotai Árendás közti iskolából kiinduló Szépen – emberül anyanyelvi mozgalom képviselője is.

Aktualitást adott a tanácskozásnak, hogy az idei tanévre esik a nagy morva pedagógus, Comenius születésének 400. évfordulója is. "Kitűnő gyakorlati látásával... és a nevelés világjavító hatalmába vetett mérhetetlen hitével" (Fináczy Ernő) Comenius a jó tankönyvek, a hű tanítók és a jó módszerek fontosságát hangsúlyozta. A jó tankönyvek megírásához, a jó módszerek alkalmazásához és a tanítók megfelelő felkészítéséhez elengedhetetlen azonban a szaktudományok eredményeinek az ismerete és helyes közvetítése. Ezt a tanszéki álláspontot fejtette ki nyitó előadásában dr. Adamik Tamásné főiskolai tanár, aki a Nemzetközi Neveléstörténeti Konferenciák állandó előadójaként (és két amerikai vendégoktatói megbízása idején) áttekintette az olvasástanításra vonatkozó nemzetközi pszicholingvisztikai irodalom eredményeit. Ezekre és hazai tantárgytörténeti kutatásaira támaszkodva széles keretbe állította a felmerülő kérdéseket, kiemelve a nyelvi tudatosság szerepét az eredményes olvasástanításban. Ugyanakkor igen tárgyilagosan előlegezte, hogy az V., angol nyelvű szekció vendégelőadója, Moira F. Juliebő – a kanadai Edmonton egyeteméről – az olvasástanításnak egy másik meg-

közelítést (*Whole Language Strategies*) fogja kifejteni. Ugyanilyen elvi jelentőségű volt az egész konferencia számára dr. Szilágyi Imréné vezető szaktanácsadó előadása a Nemzeti Alaptanterv munkálatainak jelenlegi állásáról és újszerű megoldásainak az értelmezéséről.

Ezt követően a különböző kérdések egyéni megközelítése jegyében követték egymást a további plenáris és a délután párhuzamosan folyó szekcióelőadások. Ezeken a tanítóképzés módszertani problémái kaptak hangsúlyt Gabnai Katalin, dr. Hangay Zoltán, Eördögh Endre (*Baja*), Tóth Beatrix, Tóth Istvánné (*Kaposvár*), dr. Végh Edit (*Zsámbék*) előadásában. Gabnai Katalin drámapedagógiai eljárások alkalmazását fejtette ki, dr. Hangay Zoltán a nyelvészeti kiképzés fontosságát bizonyította adatokkal. A többiek a hallgatók szemináriumi és speciális kollégiumi munkájának különböző kérdéseivel foglalkoztak.

A közérdeklődés előterében álló kezdeti olvasás- és írástanításról a legilletékesebbek, maguk a tankönyvszerzők – Kutiné Sahin-Tóth Katalin, Dr. Lovász Gabriella, Romankovics András és Tolnai Gyuláné, továbbá Máдай Istvánnéval együtt dolgozó Kertész Sándorné (*Kaposvár*) – beszéltek. A témához a magyar olvasástanítás történetének a társszerzője, dr. Könyves-Tóth Lilla idézte fel a tanulságos tantárgytörténeti előzményeket, az 1. osztályos tapasztalatokról pedig Bugár Ferencné (*Győr*) tartott beszámolót. A szekcióban kibontakozó vitában megszólalt a tanítóképzés egyik "great old man"-je, dr. Bihari János, a konferenciavezetésben pedig részt vállalt Bollókné dr. Panyik Ilona főigazgatóhelyettes, és Bereczki Lászlóné gyakorlóiskolai igazgató is.

A kommunikációs nevelés kérdéskörében két plenáris előadás hangzott el. Dr. Demeter Katalin a kommunikációs nevelés problémáit feltáró kísérletét ismertette, dr. Nagy J. József jászberényi főigazgató pedig a nyelvi és a kommunikációs nevelés összekapcsolásáról vallott felfogását mondta el. Szintén saját műhelymunkájukat tárták fel szekcióelőadásokon a budai képzőből dr. Farkas Károly, S. Kis Lajosné dr., Komlódi Ferencné, Maleticsné dr. Riba Magdolna és Seress Kálmánné, Győrből Gyengéné Varga Erika, Bajáról dr. Kubatov Jánosné, továbbá két budapesti szakvezető, Béres Imréné és Horváth Péterné. A játékos informatikaoktatás magyartanítási vonatkozásairól, magnós órákról, a matematika- és a magyartanítás összhangba hozásáról, beszédművelési feladatokról, az íráskészség fejlesztéséről, a helyesírási követelményekről, a dislexia problémájáról, a néprajz adaptációjáról és a fogalmazástanításról szóltak ezek a referátumok.

Külön színt adtak a tanácskozásnak az olyan kitekintések, mint dr. Nagy Attiláé (Országos Széchenyi Könyvtár, a kulturális tradíciók szerepéről, az olvasási szokásokról, egy Vas- és Hajdú-Bihar megyében végzett reprezentatív felmérés alapján. Ilyennek minősíthető Hamrák Anna az igen hátrányos helyzetű gyerekek motiválására kialakított programjának a bemutatása is.

Befejezésül a Nyelvi-Irodalmi-Kommunikációs program különböző oldalakról történő ismertetéseit érdemes megvilágítani. A NYIK program tanítóképzésbeli szerepéről dr. Balogh Lászlóné (*Debrecen*) tartott még délelőtt plenáris előadást; ő a program főiskolai tantárgypedagógiai jegyzetének a szerzője. Viszont inkább a kitekintések közé sorolhatók voltak Sütő Lászlóné és Gaál Éva referátumai a programnak az általános iskola felső tagozatán való működtetéséről, illetve a gyógypedagógia képzésben való felhasználásáról.

A sűrű program ellenére oldott légkör jellemezte a tanácskozást, ami annak is kö-

szönhető, hogy a résztvevők betartották az időkereteket, így a vitára szánt idő valóban a vitával telhetett el. Ennek legörvendetesebb vonása az volt, hogy egyetlen esettől eltekintve, a jobbitás szándéka vált a tanácskozás meghatározó elemévé.

Valóban jó döntések az oktatásügyben akkor fognak születni, ha állandósulnak az ilyenfajta szakmai tanácskozások, és friss, eleven, közvetlen kapcsolatok hálója szövődik át a szakmai köröket.

HANGAY ZOLTÁN

Hungarodidact '91 - humán szemmel

(Nemzetközi Oktatási, Oktatástechnikai és Képzési Szakkiállítás
1991. október 8-11.)

Ha történetesen nem a történelemtanítás új eszközeit keresni mentem volna a kiállításra, hanem mondjuk a számítástechnika vagy a fizika oktatása iránti érdeklődéstől hajtván, bizonyára nagyobb meglepéssel tértem volna haza, mint így. Elektromechanikus, hidraulikus szerkezetek és számítógépek villogó monitorai adták ugyanis a kiállított anyag legalább 3/4 részét. Mindent előtört a technika, a mechanika és a számítástechnika, a gépek és azok modelljei. A kép, a látvány szinte egyeduralomra jutott a valóság mögött: lehet itt billentyűket nyomogatni végkimerülésig, de a valódi cselekvés és a kézbevehető tárgyak helyett mindenütt csak árnyképek néznek vissza ránk a képernyőkről.

A technikának ez az egyeduralma természetesen a korszellem megnyilvánulása, és célja az új törekvések reprezentálása. akit érint, joggal fogadhatja örömmel. A sajnálatos csak az, hogy a humán témakörök szinte teljesen kiestek a taneszközfejlesztők látóköréből; olyan területek, mint a művészetek, az irodalom és a történelem nemigen voltak itt képviselve. De nem csak a mintegy 200 kiállító feledkezett el ezekről a témakörökről, azok az elhangzott 118 előadásban is alig-alig kerültek említésre. Ez utóbbi tény méginkább az elfeledettség érzetét kelti, hiszen azt jelzi, hogy még az elméleti szakemberek sem igen gondolkodnak a humán szférák tanításának megújításában. A történelemtanítás szempontjából ez annál is érthetlenebb, hiszen éppen most jutottunk el arra a szintre, amelyen több új eszköz és módszer alkalmazásával remény mutatkozik a túlvérbális oktatás túlhaladására az élményszerűség irányában.

A humán szférák háttérbe szorítása veszélyes tendencia, hiszen az egyoldalú műszaki képzés csak féloldalas személyiségű, szűklátókörű technokratákat eredményezhet.

Ez a sok látványosan működő szerkezet és vibráló monitor csak akkor ér valamit, ha odatesszük melléjük a képesség- és személyiségfejlesztés más dimenzióit megcélzó humán tantárgyak módszereit is: a szimulációs játékokat, a manuális-tárgykészítéssel eszközöket, az emberről szóló filmeket, a művészetek kreativitása nevelő, esztétikai érzéket fejlesztő technikáit, a szerepjátékokat és a projekt-módszert, és mindazokat a megoldásokat, amelyek az emberről beszélnek, az embert hozzák közel képletek, robotok és billentyűk helyett.

Természetesen szó sincs arról, hogy a korszerű technikáknak az oktatásban való célszerű felhasználását akarnánk kifogásolni. De az egyoldalúságok, a túlzások ellen